

Handläggare
Frenander Charlotta

Datum
2012-05-09

Diarienummer
KSN-2012-0639

Kommunstyrelsen

Höjd beloppsgräns för direktupphandlingar

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att revidera upphandlingspolicyns punkt 5 så att den får följande lydelse:

Direktupphandling får endast användas om ramavtal saknas och värdet av det upphandlade understiger 15 procent av aktuellt tröskelvärde vid upphandling enligt LOU respektive LUF

Kommunstyrelsen föreslås därutöver för egen del besluta

att revidera riktlinjerna för upphandling, punk 11, och fastställa den nedre gränsen under vilken anskaffning kan ske utan föregående förfrågan till 50 000 kronor.

Ärendet

Direktupphandlingar definieras i lagstiftningen som en upphandling utan krav på anbud i viss form (se 2 kap. 23 § lagen om offentlig upphandling, LOU, respektive 2 kap 26 § lagen om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster, LUF). Fram till den 15 juli 2010 angavs i lagstiftningen att direktupphandling fick användas vid lågt värde och om det fanns synnerliga skäl. Vad som var ”lågt värde” fick beslutas av varje enskild upphandlande myndighet eller enhet, vilket ledde till en stor variation bland vilka kostnadsgränser som gällde bland olika upphandlande myndigheter.

I Riktlinjer för upphandling (KS 11 juni 2008) har detta värde angivits till högst tre basbelopp för varor och högst fem basbelopp för byggtreprenader respektive tjänster.

Föredragning

Beloppsgräns för direktupphandling – justering av upphandlingspolicyn

Vid en lagändring, som trädde ikraft den 15 juli 2010, fastställdes en beloppsgräns i lagstiftningen. Nu gäller att direktupphandling får användas om kontraktets värde uppgår till högst 15 procent av tröskelvärdet för varor och tjänster i respektive lag (15 kap. 3§ LOU respektive LUF). I dagsläget innebär det cirka 284 000 kronor för LOU och cirka 574 000 kronor i LUF. Värdet ska beräknas på det sammanlagda värdet av varor och tjänster av samma slag under ett kalenderår. Överstiger ett upphandlingskontrakt dessa tröskelvärden omfattas upphandlingen av EU-direktiven för offentlig upphandling (direktiv 2004/18) respektive upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (2004/17).

Tröskelvärdena revideras vartannat år genom en EU-förordning och den senaste revideringen var den 1 januari 2012. Den svenska regeringen offentliggör EG-förordningen om nya tröskelvärden genom ett så kallat tillkännagivande (Se <http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/20111575.htm>).

Direktupphandling får vidare användas i de fall då förutsättningarna för förhandlat förfarande utan föregående annonsering är uppfyllda (bl.a. vid synnerlig brådska eller på grund av tekniska skäl) eller om det finns synnerliga skäl. Alla undantag ska tillämpas strikt, utgångspunkten är att upphandlingar ska annonseras för att så många leverantörer som möjligt ska få möjlighet att lämna anbud och därmed skapa en konkurrenssituation som är till fördel för beställaren.

En given beloppsgräns för när en upphandling ska följa ett formellt annonserat förfarande eller inte ska bland annat bedömas utifrån hur mycket resurser som krävs av den upphandlande myndighet och vilka kostnader leverantörer har för att lämna anbud. Bland annat kan de mindre företagen gynnas av mindre byråkrati och minskad administration. Ett ökat utrymme för direktupphandlingar innebär emellertid att färre upphandlingar konkurrensutsätts genom annonsering och en risk finns för minskad konkurrens.

I Upphandlingspolicyn anges följande.

Upphandlingsformen Direktupphandling får endast användas om ramavtal saknas och värdet av det upphandlade understiger tre basbelopp för varor samt fem basbelopp för byggtreprenader resp. tjänster. (punkt 5)

Uppsala kommun har därmed en beloppsgräns för direktupphandlingar som är lägre än de lagstadgade enligt LOU och LUF. En höjning av beloppsgränsen till dem som anges i LOU respektive LUF kan motiveras av effektivitetsskäl och för att öka förutsägbarheten gentemot leverantörer. Det underlättar vidare kommunens samverkan inom UPPSAM, samarbetet i upphandlingar mellan kommuner inom Uppland. Vid beräkning av kontraktsvärdet ska detta omfatta det sammanlagda värdet av direktupphandlingar av varor och tjänster av samma slag inom kommunen vilket ytterligare motiverar till en högre gräns än nuvarande.

Kommunens revisorer har överlämnat en revisionsrapport ”Kvalitet kontra pris i kommunens upphandlingar”. Där noteras att upphandlingsansvariga inom kommunen anser att policyn behövs ses över och att det skulle underlätta om kommunens gräns för direktupphandling anpassades till LOU och att nuvarande diskrepans bidrar till oklarheter om vilket värde som gäller.

Den pågående Upphandlingsutredningen har i sitt delbetänkande (SOU 2011:43) övervägt att den i lag angivna beloppsgränsen för direktupphandling bör höjas. Det framgår av utredningen att bland annat Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, föreslagit att en lagom nivå för direktupphandling skulle vara omkring 600 000 kronor. Upphandlingsutredningen ska lämna sitt slutbetänkande den 30 november 2012.

Upphandlingspolicyn föreslås därför justeras så att punkt fem fortsättningsvis lyder:

Direktupphandling får endast användas om ramavtal saknas och värdet av det upphandlade understiger 15 procent av aktuellt tröskelvärde vid upphandling enligt LOU respektive LUF

15 procent av aktuellt tröskelvärde vid upphandling är för närvarande cirka 284. 000 kronor respektive cirka 574. 000 kronor,

Nedre gräns under vilken anskaffning kan ske utan föregående tillfrågan – justering av riktlinjerna

Riktlinjerna för upphandling stipulerar att vid anskaffning av vara eller tjänst som överstiger 10 000 kr ska vid direktupphandling minst tre tänkbara leverantörer tillfrågas. (Punkt 11 i riktlinjerna). På så sätt tillförsäkras att en prisjämförelse görs, konkurrens upprätthålls, och att upphandlingen dokumenteras.

En höjning av denna nedre gräns för när förfrågan till minst tre leverantörer ska göras kan också motiveras av effektivitetsskäl. Idag är den gränsen enligt upphandlingspolicy med riktlinjer 10 000 kronor. En ny gräns föreslås bli i storleksordningen 50 000 kronor. Det innebär att anskaffningar av varor och tjänster till värden som understiger detta belopp under ett kalenderår, sammantaget för hela kommunen, kan genomföras direkt med en leverantör, utan förfrågan till minst tre leverantörer.

Direktupphandlingar kan i de flesta fall genomföras av respektive förvaltning eller kontor där behovet uppstår. Kommunledningskontoret bidrar med information och stöd genom instruktioner och mallar som finns tillgängliga på Insidan och genom att tillhandahålla ett elektroniskt upphandlingsstöd. Upphandlingsstödet beräknas vara i produktion den 1 juli 2012 och utbildning för så kallade direktupphandlare planeras under hösten 2012. Med stöd av detta verktyg får kommunens medarbetare ökad möjlighet att göra en affär som tar vara på en för ändamålet tillräckligt konkurrens. Alla upphandlingar, oavsett värde, ska beslutas enligt delegationsordning.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget ger förutsättningar för minskad administration för såväl kommunen som leverantörer till följd av ett enklare förfarande vid genomförande av upphandlingar som understiger 284 000 kronor respektive 574 000 kronor.

Kommunledningskontoret

Kenneth Holmstedt
stadsdirektör